

MOŽE LI MISA VJENČANJA BITI I MISA ZA POKOJNIKA?

Nedavno je u užem svećeničkom krugu iznesen ovaj slučaj: rodbina je za određeni dan naručila misnu nakanu za svoju pokojnicu o prvoj obljetnici njezine smrti. I kad su došli na misu, iznenadilo ih je kad su vidjeli da je u toj misi i vjenčanje. Vjenčanje je, kako se moglo i očekivati, privuklo svu pozornost, i što se tiče liturgijskog dijela (tekstovi) i svega popratnoga (kićenje crkve, fotografiranje, snimanje...). O pokojnici ni riječi. Pokojničinu je rodbinu duboko povrijedio takav postupak, a taj koji je to pripovjedio reče da od tada više nije stupio u tu crkvu. Htio je čuti i osvrt nazočnih svećenika. Jedan je župnik jako branio župnika kojega se to tiče, a i meni je izričito postavljeno pitanje što mislim o tome.

Slučaj je htio da sam se istoga toga dana, nakon što sam čuo tu pripovijest, našao u sličnoj prilici. Zamijenio sam za misu jednoga župnika, a on me je prije mise upozorio da je to misa za pokojnika te da uzmem ljubičastu boju i pokojničku misu. U prvi mah sam pomislio zašto sve to, ali kad sam došao u sakristiju, bilo mi je jasnije. Naišla je neka gospođa i upitala me vodim li ja misu. Zatim je rekla da je misa za njezina muža, da je umro prošle godine u 59. godini. Vidio sam da se na misi skupilo dosta pokojnikove rodbine. Uzeo sam sve od pokojničke mise: ljubičastu boju i tekstove (molitve, čitanja i vjerničku molitvu), a nakanu koja je sve okupila spomenuo sam na početku mise. Svi su pobožno i od srca molili, a na kraju sam osjetio da su bili zadovoljni. Odmah sam se sjetio slučaja spomenuta na početku i upitao se bi li bilo primjereno da je u ovoj misi bilo i vjenčanje. I odgovorio sam sebi: Ne bi. To glede na pastoralni osjećaj. Potrebno je međutim vidjeti i što kažu liturgijski propisi.

Govoreći o misama za pokojnike OURM razlikuje tri stupnja:

1. *pogrebna misa*. Ona može biti svakog dana izuzev zapovijedanih svetkovina, Velikoga četvrtka, vazmenoga trodnevlje i nedjelja došašća, korizme i Vazma (br. 336).

2. misa za pokojnike *po primljenoj vijesti o smrti*, prigodom

konačnog ukopa pokojnika ili na *prvu obljetnicu* može se slaviti i na svagdane u osmini Božića, na obvezatne spomene te na sve svagdane osim Pepelnice i dane Velikog tjedna (337a).

3. *Druge mise za pokojnike* ili *svagdanje mise* mogu se slaviti u svagdane kroz godinu, kad su neobvezatni spomeni ili je služba od dana, samo ako su doista namijenjene za pokojne (337b).

4. O *četvrtom slučaju* ne govori liturgija, nego "Zakonik kanonskoga prava". Tu se, naime, govori o misnoj nakani za koju se dobiva prilog. Najprije se u kan. 901 kaže da je svećeniku slobodno namijeniti misu bilo za koga, bilo za žive bilo za pokojne, a u kan. 945-958 govori se potanje o tome. U kan. 945,1 kaže se da je svećeniku koji slavi ili koncelebrira misu dopušteno primiti prilog da bi misu namijenio na određenu nakanu. To je, dakle, neovisno o misnom obrascu koji se uzima. Zakon samo ograničava da u jednoj misi može biti samo jedna posebna nakana za koju se prima prilog. Ovdje ne bih ulazio u vrednovanje takve prakse, nego se ograničavam na gornji slučaj. Gledano pravno, župnik iz primjera na početku nije prekršio zakon: bila je misa za mladence i "posebna" nakana za pokojnicu, a time što ime nije spomenuto nitko, ako se gleda samo pravno, nije oštećen jer ime se ne mora spomenuti. Ostaje samo pitanje pastoralne razboritosti: kako i kada spominjati te "svagdanje" posebne nakane i kako postupati s misama spomenutima pod br. 2., među koje spada i misa o kojoj je ovdje riječ, tj. kako liturgijski obilježiti prvu obljetnicu pokojnikove smrti.

Mislim da bi za polazište trebalo imati pred očima dvije činjenice: pokojnik je član svoje obitelji, ali i član svoje župne zajednice. Ako bi ga obitelj i rodbina i posve zanemarili, ne bi to morao biti razloga da ga zanemari i njegova župna zajednica. Prva obljetnica smrti ipak nije propisana, ali dobro bi bilo promicati sjećanje na pokojne tom prigodom. Drugo je pitanje bi li župa mogla svim svojim pokojnim članovima obilježiti prvu obljetnicu smrti na način koji omogućuje liturgija, tj. bi li tako bilo previše pokojničkih misa. To je praktično pitanje o kojem bi imala odlučivati pastoralna razboritost svake župe, a cilj je ovoga napisa u prvom redu skrenuti pozornost na tu pojedinost, da se o njoj razmišlja.

A kako liturgijski obilježiti mise za pokojne spomenute pod br. 4? U praksi se najčešće nađe kompromis između onoga što se predviđa u broju 3 i 4: u tzv. svagdanjim misama za pokojne najčešće se spomene pokojnikovo ime na odgovarajućem mjestu u euharistijskoj molitvi, a ponegdje se, posebice gdje je mnogo koncelebrirano pa i mnogo posebnih nakana, obično na početku mise reče koje su posebne nakane, što po sebi nije loše.

Negdje se posebna nakana uopće ne spominje. O tome sam već pisao (usp. Služba Božja 1992, br. 2-3, str. 150-152), vjerojatno ni sada ne bih pisao znatno drukčije.

Da bi se lakše zauzelo stajalište prema postavljenom pitanju, potrebno je imati pred očima i ono što liturgija predviđa o misama za zaručnike ("kod vjenčanja"). Tu se predviđa da se ta misa (sa svim svojim tekstovima) uzima na sve dane izuzevši nedjelje i blagdane (i, dakako, svetkovine), a pojedini dijelovi mogu se uzeti i u nekim prigodama kada obredne mise nisu dopuštene. Prema tome, misa "kod vjenčanja" i misa za pokojne spomenuta pod br. 2 zauzela bi otprilike jednako mjesto na ljestvici po redu prednosti. Ako su "naručitelji" misne nakane za pokojne svjesni toga, tj. ako jako drže do prve obljetnice i žele je obilježiti i euharistijom, očito je da isto slavlje ne može zadovoljiti dva tako različita iskustva (vjenčanje i obljetnica smrti).

No da se bolje shvati taj slučaj i prepozna mogući uzrok nesporazuma, nije nevažno spomenuti da je to bilo u župi gdje je i samostan (u takvim slučajevima najčešće jedan redovnik misu upiše, a drugi odsluži), a naručitelj mise bio je iz druge župe. Župniku po svoj prilici pokojnikovo ime nije bilo poznato, a vjerojatno ni podatak da je to bila prva obljetnica smrti. On je po svoj prilici vidio da je na dan kada je trebalo biti vjenčanje već upisana misa za jednoga pokojnika, ali nije vidio zapreku da bude i vjenčanje. Jer posebna nakana za toga pokojnika ostaje, a ime se može spomenuti, a može i ne spomenuti. Tako sam, čim sam čuo tu pripovijest o kojoj se i od mene očekivao osvrt, pomislio da je tu morao biti posrijedi kakav nesporazum.

Petar Bašić